

Krzysztof Franciszek Symela

Współpraca na rzecz rozwoju edukacji całożyciowej w trudnych czasach

Oddajemy do rąk Czytelników kolejny numer „Edukacji Ustawicznej Dorosłych” z podziękowaniem dla licznego grona osób, które dostrzegły i pogratulowały Redakcji nowego wizerunku graficznego naszego kwartalnika.

Aktualny numer przynosi kolejne zmiany, m.in. w składzie osobowym Rady Programowej, Redakcji oraz Redaktorów tematycznych czasopisma. Wielkim wyróżnieniem dla czasopisma jest uzyskanie patronatu Sekcji „Pedagogiki Pracy” Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk.

Ponadto zasoby cyfrowe czasopisma, dostępne na stronie www.edukacjaustawicznadoroslych.eu, również przeszły metamorfozę wizerunkową, dzięki której dotarcie do informacji aktualnych i archiwalnych jest łatwiejsze i bardziej intuicyjne. Zachęcamy do korzystania z tego źródła wiedzy o edukacji ustawicznej dorosłych, która z racji starzenia się społeczeństwa, zmian w jego funkcjonowaniu pod wpływem pandemii wirusa SARS-CoV-2 oraz przyspieszonego rozwoju technologicznego nabiera szczególnego znaczenia.

Niewątpliwie kryzys związany z pandemią przyspiesza proces zmian w gospodarce, które będą miały również wpływ na umiejętności i kompetencje wymagane w przyszłości. Dostrzegamy potrzebę systemowej cyfrowej transformacji nie tylko życia zawodowego, ale także codziennego każdego obywatela, ponieważ technologie informacyjne i komunikacyjne urastają do rangi najskuteczniejszego sposobu przetrwania. Nabierają szczególnego znaczenia w tych trudnych czasach, a zwłaszcza dla zapewnienia ciągłości funkcjonowania edukacji, kształtowania umiejętności i kompetencji społecznych.

Spółczeństwo uczące się w cyfrowym ekosystemie staje się faktem, od którego nie ma odwrotu. Uczenie się dotyczy wszystkich, niezależnie od różnic ekonomicznych, społecznych czy terytorialnych. Dotyczy zwłaszcza osób, które nie były dotychczas w centrum zainteresowania, tj. osób pracujących, nieaktywnych zawodowo, seniorów, a także małych dzieci, które w pierwszych latach życia uczą się najintensywniej. Chodzi o szerokie podejście do uczenia się (*wide-life-learning*), w którym doceniaamy wielorakie formy uczenia się – nie tylko uczenia się w kontekście formalnym, ale

także pozaformalnym i nieformalnym. Praktyka pozuje, że najlepsze efekty przynosi łączenie możliwości, jakie dają różne formy uczenia się wspomagane synergią uzyskaną w wyniku zaangażowania i współpracy rozmaitych instytucji i organizacji międzynarodowych, krajowych, regionalnych i lokalnych.

W edukacji całościowej jest „ukryty skarb”, co mocno akcentował Raport UNESCO – 1996 opracowany pod przewodnictwem Jacques’a Delorsa¹. Nadal aktualna jest główna teza tego Raportu, że aby edukacja mogła w całości spełnić swoją misję, powinna organizować się wokół czterech filarów kształcenia, które przez całe życie towarzyszą jednostce. Filar „Uczyć się, aby wiedzieć” umożliwia zdobywanie narzędzi rozumienia i odnosi się do wiedzy, która dynamicznie się zmienia. Istotą filaru „Uczyć się, aby działać” jest kształtowanie umiejętności, aby móc efektywnie oddziaływać na swoje środowisko. Z kolei filar „Uczyć się, aby żyć wspólnie” ma zapewnić współpracę z innymi ludźmi na wszystkich płaszczyznach działalności, głównie dzięki posiadanym kompetencjom społecznym. Wreszcie „Uczyć się, aby być” – filar, który czerpie mądrość z trzech poprzedzających filarów i przyczynia się do pełnego rozwoju każdego człowieka. Ponadto ma on wpływ zarówno na umysł, jak i ciało, inteligencję, wrażliwość, poczucie estetyki, osobistą odpowiedzialność, duchowość, krytyczne myślenie, wypracowywanie niezależnych sądów, aby samemu decydować o słuszności podejmowanych działań w różnych okolicznościach i momentach życia.

W artykułach obecnego numeru dostrzeżemy liczne wypowiedzi autorów nawiązujących do historycznego Raportu UNESCO „*Edukacja. Jest w niej ukryty skarb*”.

Wyrazistym tego przykładem jest tekst Renaty Tomaszewskiej, która proponuje naukową refleksję teoretyczną wpisującą się w nurt toczącej się w naukach społecznych dyskusji na temat ludzkiej pracy i szczęścia. Autorka wskazuje na potrzebę podejmowania, na gruncie pedagogiki pracy, głębszych poszukiwań badawczych w obszarze relacji praca – szczęście jednostki. Podkreśla, że „... praca może być źródłem szczęścia i czynić człowieka lepszymi pracownikami, bowiem ludzie szczęśliwi pracują lepiej, gdyż doświadczane przez nich poczucie szczęścia przedkłada się pozytywnie zarówno na życie zawodowe, jak i pozazawodowe”.

W swoim artykule Beata Mydłowska podejmuje próbę identyfikacji istoty przemian w trendach związanych z kształtowaniem nowych karier i kompetencji zawodowych w kontekście zmian na rynku pracy związanych z przemysłem 4.0 i społeczeństwem 5.0. Przywołując koncepcje powszechnie znanych wzorów karier, zwraca uwagę na przechodzenie od biurokratycznego do przedsiębiorczego modelu realizacji kariery zawodowej z uwzględnieniem perspektywy konieczności odpowiedniego przygotowania pracowników do transformacji cyfrowej. Przybliżając znaczenie alternatywnych form zatrudnienia i tzw. superstanowisk, podkreśla istotę rozwijania

¹ *Edukacja. Jest w niej ukryty skarb*. Raport dla UNESCO Międzynarodowej Komisji do spraw Edukacji dla XXI wieku pod przewodnictwem Jacques’a Delorsa. Stowarzyszenie Oświatowców Polskich, Warszawa 1998 (przetł. z fr. Wiktor Rabczuk).

zakresu kompetencji spełniających wymogi przyszłości i ułatwiających realizowanie coraz bardziej popularnej „kariery bez granic”.

Na możliwości aplikacyjne metody „pro-kontra” w edukacji ustawicznej zwraca uwagę w swoim artykule Aleksander Marszałek. Jest to metoda stanowiąca odmianą dyskusji, która jest jedną z podstawowych metod, umożliwiających kształtowanie szeregu umiejętności kluczowych. Wywodzi się ona z antylogii – opracowanego w starożytnej Grecji sposobu wywodu, polegającego na rozpatrywaniu zagadnienia z dwóch przeciwstawnych stron. Badania przeprowadzone przez autora artykułu z udziałem nauczycielach szkół zawodowych i ogólnokształcących pokazują, że dyskusja „pro-kontra” posiada dużą przydatność praktyczną.

W części informacyjnej zachęcam do zapoznania się z komunikatami na temat zmian dotyczących Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk, w tym powstania Sekcji „Pedagogiki Pracy”, oraz ze sprawozdaniami z ważnych wydarzeń ogólnokrajowych, jak:

- XXX Ogólnopolska Konferencja Szkoleniowa „*Spojrzenie w przyszłość*” zorganizowana przez Stowarzyszenia Doradców Szkolnych i Zawodowych Rzeczypospolitej Polskiej. Konferencja odbyła się w innowacyjnej przestrzeni Wirtualnego Centrum Targowo-Konferencyjnego Avatarland. Wszyscy prelegenci oraz uczestnicy pojawili się na konferencji pod postacią awatarów. Była to jedna z pierwszych konferencji w Polsce zorganizowana w takiej formule.
- III Kongres Rozwoju Systemu Edukacji, zorganizowany przez Fundację Rozwoju Systemu Edukacji w innowacyjnej formule on-line. Tegoroczne hasło przewodnie to: *Erasmus + FRSE. Edukacja przyszłości + Przyszłość edukacji.*

Collaboration for the development of lifelong education in the challenging times

We present to the readers the next issue of the Journal of Continuing Education with many thanks to the large group of people who noticed and congratulated the Editorial Board on the new graphic image of our quarterly.

The current issue brings further changes to the composition of the journal's Program Council, Editorial Board and thematic editors. Moreover, obtaining the patronage of the Work Pedagogy Section of the Pedagogical Sciences Committee of the Polish Academy of Sciences has been a great distinction for the journal.

In addition, the digital resources of the journal, available at www.edukacja.ustawicznadoroslych.eu, also saw an image metamorphosis, thanks to which accessing current and archival information is easier and more intuitive. We encourage you to use that source of knowledge about lifelong education of adults, which is of particular importance when we consider the aging population, changes imposed by the SARS-CoV-2 virus and the ongoing technological development.

Undoubtedly, the pandemic crisis accelerates the process of economic change, which will determine the skills and competences required in the future. We see the

need for a systemic digital transformation not only of professional life, but also of every citizen's everyday life since information and communication technologies allow for handling those difficult times more effectively. Ensuring the continuity of education, shaping skills and social competences stands out to be a major importance nowadays.

A learning society in the digital ecosystem is becoming a reality from which there is no turning back. Learning affects everyone regardless of economic, social or territorial differences. It applies especially to people who have not been in the center of attention so far, i.e. working people, economically inactive people, seniors as well as young children, who learn the most intensively in the first years of their lives. Learning should be approached from a wider perspective in which multiple forms – not only learning in a formal context, but also in non-formal and informal settings are appreciated. In practice, the best results are achieved by combining the opportunities offered by various forms of learning supported by the synergy of various international, national, regional and local institutions and organizations.

The articles of the current issue also refer to the historic UNESCO report *Learning: the Treasure Within*.

In the information part, I encourage you to get acquainted with the new structure of the Pedagogical Sciences Committee of the Polish Academy of Sciences, including the creation of the Work Pedagogy Section as well as with the information about the latest national events.